

Çatalhöyük Mutfak Yapıları ve Araç-Gereçlerinin 21. Yüzyıl Mutfak Kültürüne Yansımaları¹ (The 21st Century Cuisine Cultural Reflections on Çatalhöyük Cuisine Construction and Equipment)

Mustafa AKSOY^a , *Kadir ÇETİN^a

^aGazi University, Faculty of Tourism, Department of Gastronomy and Culinary Arts, Ankara/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim

Tarihi:01.01.2018

Kabul Tarihi:21.03.2018

Anahtar Kelimeler

Gastronomi tarihi

Mutfak yapıları

Çatalhöyük

Mutfak kültürü

Turizm

Öz

Neolitik Devrim olarak adlandırılan besin üretimine dayalı köy yaşantısının ortaya çıkışı, insanoğlunun bilgi birikiminin birbiriyle bütünleşmesini hızlandırmış ve günümüz uygarlıklarının temellerinin oluşmasında katkı sağlamıştır. Bu açıdan medeniyetlerin bileşkesi olan Anadolu'da Neolitik dönemde 5-6 bin kişiye ev sahipliği yapmış Çatalhöyük kültürel, tarımsal ve mutfak ile ilgili olağanüstü zenginlikte bulgular sunmaktadır. Burada yapılan çalışmalar devam etmekte ve yaklaşık 8000 yıl öncesine kadar olan dönemde Orta Anadolu kültürünün köklerini aydınlatmaktadır. Araştırmanın amacı, Çatalhöyük'teki mutfak ile ilgili yapıları ve araç-gereçleri inceleyerek 21. yüzyıl çağdaş toplum mutfak kültürüne etkilerini ortaya koymaktır. Araştırmada çok yönlü olan mutfak kültürünü ve insan davranışını, içinde bulunduğu ortamda anlamak için ve araştırma konusuyla ilgili doğrudan görüşme yapılması gerekliliğinden dolayı nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Araştırma evreni, Çatalhöyük yerleşkesi merkez alınarak 10 kilometre çapındaki yerleşim birimlerinde yaşayan halk olarak belirlenmiştir. Çatalhöyük arkeolojik kazı sonuçları verilerinden faydalanılarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla 35 kişiden 23-29 Ekim 2017 tarihleri arasında veri toplanmıştır. Yapılan görüşmelerde araştırmaya katılanlara mutfak yapıları, mutfakta kullanılan araç-gereçleri ile ilgili sorular sorulmuştur. Araştırma neticesinde yöre halkı tarafından ocak ve fırın gibi mutfak yapılarının günlük yaşantılarında hala kullandıkları ve bu yapıların Çatalhöyük mutfak kültürüne ilişkin izler taşıdığı tespit edilmiştir. Buna ek olarak eskiden kullanılan bitek ve bastırık gibi mutfak yapılarının da Çatalhöyük mutfağında kullanılmış olabileceği düşünülmektedir.

Keywords

History of gastronomy

Cuisine constructions

Çatalhöyük

Cuisine culture

Tourism

Abstract

Neolithic Revolution, which contains village life based on food production accelerated the fund of knowledge of mankind and contributed to the foundations of civilizations. From this aspect, Çatalhöyük, home to 5-6 thousand people in Neolithic period in Anatolia which is the compound of civilizations, presents ample findings about cultural, agricultural and kitchen traditions of those times. The investigations in Çatalhöyük are conducted continuously to illuminate the roots of Central Anatolian culture in the period up to 8000 years ago. The aim of this research is to examine the structures and tools of the kitchen in Çatalhöyük and to reveal their effects on 21st century society culinary culture. For the flow of research, qualitative research methods have been adopted since the necessity for in-depth investigation of the culinary culture and human behaviour. The research area was determined as settlement units around 10 km from Çatalhöyük center. Data were collected from 35 people on 23-29 October 2017 through a semi-structured interview form prepared by using data of Çatalhöyük archaeological excavation results. During the interviews, participants were asked about kitchen structures and the tools used in the kitchen. As a result of the research, it is identified that local people still use the kitchen structures such as stoves and ovens in their daily lives and these buildings have clear traces of Çatalhöyük kitchen culture. In addition, it is thought that the kitchen structures such as bitek and bastırık used in the past may have been used in Çatalhöyük kitchen.

* Sorumlu Yazar.

E-posta: kadircetin@gazi.edu.tr (K. Çetin)

¹Bu makale Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yazılan Kadir ÇETİN'in "Çatalhöyük Yerleşkesinin Mutfak Kültürü ve 21. Yüzyıla Yansımaları" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.